

Επιστημονικό Συνέδριο
ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥΣ:
Προκλήσεις και Προοπτικές
Τετάρτη 24 Ιουνίου 2026

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

κα. Ειρήνη Σταματούδη, Καθηγήτρια και Διευθύντρια της Νομικής Σχολής UNIC Athens

Σας καλωσορίζω στο Συνέδριο για την Ενέργεια, το οποίο συνδιοργανώνουν η Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Λευκωσίας στο UNIC Athens και το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (IENE). Τελεί δε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ο Υπουργός Σταύρος Παπασταύρου θα προσέλθει για χαιρετισμό λίγο πριν το γεύμα.

Σήμερα βρισκόμαστε εδώ στις εγκαταστάσεις του UNIC Athens, έκτασης 12.500 τ.μ., τα οποία στεγάζουν εκτός από τη Νομική, την Ιατρική Σχολή, Σχολή Διοίκησης Επιχειρήσεων, Σχολή Επιστημών Ζωής και Υγείας, και Σχολή Επιστημών και Μηχανικής. Είμαστε στην φάση πιστοποίησης του κτιρίου ως LEED Gold (*μία διεθνώς αναγνωρισμένη διάκριση για «πράσινα» και βιώσιμα κτίρια*), ενώ οι εργασίες συνεχίζονται μέσα στο Ελληνικό προκειμένου να ολοκληρωθούν σε 2 φάσεις (το 2028 και το 2031) και να ετοιμαστεί η πλήρης πανεπιστημιούπολη έκτασης 75.000 τ.μ. με φοιτητικές εστίες, ακαδημαϊκό και ερευνητικό κέντρο και εργαστήρια με τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης, ρομποτικής και ευεξίας, στο πλαίσιο της έξυπνης πόλης (της λεγόμενης ‘smart city’) που χτίζεται.

Το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας κατατάσσεται σύμφωνα με τα Times Higher Education World University Rankings του 2026 ανάμεσα στα 501–600 κορυφαία πανεπιστήμια του κόσμου για τέταρτη συνεχή χρονιά, και ανάμεσα στα 151 κορυφαία πανεπιστήμια της ΕΕ, και το 1ο μεταξύ των ελληνικών και κυπριακών πανεπιστημίων στην Ποιότητα της Έρευνας. Η Νομική Σχολή στην Ελλάδα είναι πλέον η 4^η Νομική Σχολή της χώρας, και έχει ήδη δεχθεί 82 πρωτοετείς φοιτητές.

Για να έρθω στα ζητήματα του συνεδρίου θα ήθελα να πω ότι είναι ιδιαίτερη τιμή να υποδεχόμαστε τους πλέον ειδικούς στα θέματα της ενέργειας στην ανατολική Μεσόγειο. Για πολλές δεκαετίες τα μεγάλα βάθη που χαρακτηρίζουν το μεγαλύτερο μέρος της λεκάνης της Μεσογείου καθιστούσαν απαγορευτική την εκμετάλλευση υποθαλάσσιων πόρων. Αυτή η πραγματικότητα επηρέαζε και τη στάση τους σε θέματα θαλασσίων

οριοθετήσεων. Τα παράκτια κράτη ήθελαν να αποφύγουν περιττές εντάσεις που θα δημιουργούσαν προβλήματα στον στενό γεωγραφικό χώρο της Μεσογείου.

Τα πράγματα άλλαξαν όταν την πρώτη δεκαετία του 2000 η πρόοδος της τεχνολογίας επέτρεψε τις έρευνες σε μεγάλα βάθη. Οι θαλάσσιες οριοθετήσεις των ΑΟΖ της Κύπρου με Αίγυπτο (2003), Λίβανο (2007) και Ισραήλ (2010) και οι έρευνες στις οποίες προχώρησαν πετρελαϊκές εταιρείες στις οριοθετημένες περιοχές οδήγησαν στην ανακάλυψη σειράς κοιτασμάτων στην ΑΟΖ του Ισραήλ (κοιτάσματα Ταμάρ: 2009· Λεβιάθαν: 2010) και της Κύπρου (κοίτασμα Αφροδίτη: 2011), με κορύφωση το γιγαντιαίο κοίτασμα Ζορ στην αιγυπτιακή ΑΟΖ το 2015.

Παράλληλα, το 2010 η Γεωλογική Υπηρεσία των ΗΠΑ εκτίμησε ότι στην ανατολική Μεσόγειο υπάρχουν 122 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου και 1,7 τρισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου. Οι ποσότητες αυτές θα μπορούσαν να καλύψουν τις ενεργειακές ανάγκες όλης της Ευρώπης για τα επόμενα 30 χρόνια. Η εκτίμηση της Γεωλογικής Υπηρεσίας των ΗΠΑ αλλά και τα ευρήματα από τις επιτυχημένες γεωτρήσεις αναθεώρησαν πλήρως τις επιστημονικές απόψεις ως προς το γεωλογικό μοντέλο της ανατολικής Μεσογείου και τις πιθανότητες να κρύβει μεγάλα ενεργειακά κοιτάσματα.

Ακούγεται από κάποιους η άποψη να μην ασχοληθούμε με τους υδρογονάνθρακες της ανατολικής Μεσογείου. Κατά την ΕΕ το 2050 είναι το έτος ορόσημο για τη δραστική μείωση της χρήσεως υδρογονανθράκων με μηδενικές εκπομπές άνθρακα. Επομένως, θα σταματήσουμε να χρησιμοποιούμε υδρογονάνθρακες και θα πάψει να έχει αντικείμενο η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών. Ένα πρώτο σχόλιο είναι ότι μέχρι το 2050 το φυσικό αέριο θεωρείται το καύσιμο μετάβασης προς τον στόχο των μηδενικών εκπομπών. Είναι πιο οικονομικό για τη χώρα μας να το εξορύσσει από το υπέδαφός της στην ξηρά και στις θαλάσσιες ζώνες της, παρά να το εισάγει.

Επιπλέον, η ενεργειακή κατάσταση στην ανατολική Μεσόγειο δεν περιορίζεται μόνον σε όσα είναι κρυμμένα κάτω από τον βυθό της ανατολικής Μεσογείου. Το νέο πεδίο ανταγωνισμού των Μεγάλων Δυνάμεων, είναι η δημιουργία καινούριων οικονομικών και γεωπολιτικών διαδρόμων. Πέραν του υφιστάμενου κινεζικού διαδρόμου (γνωστού ως «Δρόμου του Μεταξιού»), ανακοινώθηκε το 2023 από Ινδία, ΗΠΑ και ΕΕ η δημιουργία του διαδρόμου IMEC. Θα συνδέσει την Ινδία μέσω Εμιράτων, Σαουδικής Αραβίας, Ιορδανίας και Ισραήλ με την Ευρώπη κυρίως μέσω Ελλάδας. Θα περιλαμβάνει μεταφορές προϊόντων, καλώδια ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεπικοινωνιών, και αγωγό καθαρού υδρογόνου. Αντίστοιχα σχέδια υπάρχουν για μεταφορά ηλεκτρικού ρεύματος από την Αφρική. Όλα αυτά γίνονται με καλώδια που τοποθετούνται στον βυθό της ανατολικής Μεσογείου.

Λόγω γεωγραφικής θέσης η Ελλάδα έχει ένα μεγάλο πλεονέκτημα στα δίκτυα και συγκεκριμένα στα καλώδια και στους αγωγούς μεταξύ αφ' ενός Μέσης Ανατολής και Αφρικής και αφ' ετέρου Ευρώπης.

Θα καταστεί η Ελλάδα ενεργειακός κόμβος; Υπάρχει ρόλος για την Κύπρο και υπό ποιες προϋποθέσεις; Τα επεισόδια με την Τουρκία το 2024 και 2025 με το υποβρύχιο ηλεκτρικό καλώδιο Great Sea Interconnector (GSI) και το επίσης υποβρύχιο τηλεπικοινωνιακό καλώδιο East to Med Corridor (EMC) δείχνουν τα προβλήματα.

Όλα αυτά καλούμαστε να προσεγγίσουμε και αναλύσουμε επί τη βάσει των νέων επιστημονικών δεδομένων αλλά και των γεωπολιτικών εξελίξεων στην περιοχή. Ευχαριστώ όλους τους ομιλητές που αποδέχθηκαν την πρόσκληση να μιλήσουν σήμερα.